

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **M. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. R. G., advokátom so sídlom v L., proti odporcovi **J. H.**, bývajúcemu v T., **o vydanie hnutel'ných vecí**, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 6 C 108/2004, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. septembra 2009 sp. zn. 15 Co 173/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. septembra 2009 sp. zn. 15 Co 173/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ sa návrhom podaným na súde 4. novembra 2004 domáhal, aby odporcovi bola uložená povinnosť vydať mu do 3 dní drevoobrábacie stroje: kálačku, zahrotovačku a odkôrovačku (ďalej len „sporné stroje“). V priebehu konania 11. decembra 2008 so súhlasom súdu prvého stupňa doplnil petit; po jeho doplnení pre prípad, že sporné stroje už neexistujú, žiadal zaviazať odporcu na zaplatenie peňažnej náhrady vo výške 100 000 Sk (3 319, 39 €) s príslušenstvom.

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 3. apríla 2009 č.k. 6 C 108/2004-105 odporcovi uložil povinnosť **I.** vydať navrhovateľovi do 3 dní sporné stroje alebo (ak vydanie sporných strojov nebude možné), **II.** zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní peňažnú náhradu za ne vo výške 3 319,39 € s príslušenstvom (špecifikovaným vo výroku), a **III.** nahradiť navrhovateľovi trovy konania. Vychádzal zo zistenia, že v roku 2002 navrhovateľ umožnil odporcovi

odplatne užívať sporné stroje v jeho vlastníctve za účelom výroby výrobkov, ktoré spoločne chceli vyvážať do zahraničia. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru o právnej povinnosti odporcu vydať sporné stroje navrhovateľovi, eventuálne (ak ich vydanie nebude možné) o povinnosti odporcu zaplatiť navrhovateľovi náhradu za sporné stroje vo výške 3 319,39 € (100 000 Sk) s príslušenstvom.

Proti tomuto rozsudku sa odvolali obidvaja účastníci.

Navrhovateľ odvolaním napadol výrok I. rozsudku súdu prvého stupňa. Žiadal tento výrok zmeniť, lebo je v rozpore s vykonaným dokazovaním – jeho výsledky totiž neopodstatňovali záver o existencii sporných strojov a súd mal preto vyhovieť len druhej alternatíve jeho návrhu a odporcu zaviazať na zaplatenie 3 319,39 €.

Odporca v odvolaní namietal, že navrhovateľ dostatočne neidentifikoval sporné stroje a súd nezisťoval, kde sa nachádzajú, i keď pre rozhodnutie bolo podstatné, či vôbec existujú, aká je ich technická podstata a akú majú hodnotu. Súd ho zaviazal na vydanie sporných strojov napriek zisteniu, že odporca s nimi v súčasnosti nedisponuje. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a návrh zamietnuť, prípadne vec vrátiť na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací rozsudkom z 30. septembra 2009 sp. zn. 15 Co 173/2009 rozsudok súdu prvého stupňa a/ potvrdil vo výroku, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť vydať navrhovateľovi do 3 dní sporné stroje, a ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, b/ zrušil vo výroku, ktorým bol odporca zaviazaný zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní peňažnú náhradu vo výške 3 319,39 € s príslušenstvom. Rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd označil za správny výrok I. rozsudku súdu prvého stupňa, ukladajúci odporcovi povinnosť vydať sporné stroje navrhovateľovi, lebo z vykonaného dokazovania nevyplývalo jednoznačne, že sporné stroje neexistujú. Podľa názoru odvolacieho súdu „za danej situácie nie je podstatné, na základe čoho ich odporca stratil zo svojej dispozície, tieto stroje mohol aj v minulosti predať a prenajať, nič na tom nemení skutočnosť, že je preukázané, a to aj z vyjadrenia odporcu, že stroje existujú. Na základe uvedeného potom závery okresného súdu o existencii strojov sú správne“. Keďže navrhovateľ sa domáhal vydania sporných strojov, súd prvého stupňa správne jeho návrh považoval za dôvodný. Navrhovateľ ale v konaní podal eventuálny petit a súd prvého stupňa pochybil – pokiaľ totiž rozhodol o vydaní sporných strojov, nemal už

rozhodovať o povinnosti na peňažnú náhradu. Z tohto dôvodu odvolací súd výrok II. rozsudku súdu prvého stupňa o zaplatení peňažnej náhrady bez ďalšieho zrušil. O správnosti výroku rozsudku I. súdu prvého stupňa o povinnosti vydať sporné stroje svedčí aj vyjadrenie odporcu, v zmysle ktorého je pripravený si splniť povinnosť – vydať sporné stroje. Z tohto dôvodu považoval odvolací súd za právne bezvýznamné námietky odporcu ohľadom výšky hodnoty týchto vecí. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 a § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie. Uviedol, že súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, avšak procesne nesprávne v tom zmysle, že vyhovel obom eventuálnym petitom napriek preukázaniu toho, že sporné stroje už neexistujú. V takom prípade bolo potrebné návrh na vydanie vecí zamietnuť a vyhovieť len návrhu na prisúdenie peňažnej náhrady. Dovolateľ tiež namietal, že rozsudok odvolacieho súdu je postihnutý inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), lebo odvolací súd v rozpore so skutkovým stavom ustáleným prvostupňovým súdom posúdil odlišne otázku existencie sporných strojov v čase rozhodovania súdu. V zmysle § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka úspešnosť návrhu na vydanie vecí je podmienená skutočnosťou, že predmet, ktorý má byť vydaný, skutočne existuje. Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa bolo skutkovo ustálené, že sporné stroje nie sú v dispozícii odporcu. Odvolací súd ale bez vykonania akéhokoľvek dokazovania napriek tomu len na základe vyjadrenia odporcu konštatoval, že sporné stroje existujú, pretože odporca ich chce vydať. Odvolací súd sa neriadil zásadami uvedenými v § 213 Občianskeho súdneho poriadku. Ak by vykonal dôkazy na existenciu sporných vecí, dospel by k rovnakému skutkovému stavu ako súd prvého stupňa a musel by jeho odvolaniu vyhovieť. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je založené len na tvrdení odporcu, ktorý bol po vydaní rozsudku súdu prvého stupňa zrazu „ochotný“ vydať sporné stroje, o ktorých ale od začiatku tvrdil, že ich nadobudol kúpou, prípadne že nie sú v jeho dispozícii, neexistujú a boli zošrotované. Z uvedených dôvodov žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca sa k dovolaniu navrhovateľa písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez

nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uvedenými dovolacími dôvodmi, vrátane ich obsahového vymedzenia. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá len procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Navrhovateľ sa v danom konaní domáhal ochrany svojich práv eventuálnym petitom. O taký petit ide v prípade, ak navrhovateľ žiada zaviazať odporcu na jeden druh plnenia a len ak objektívne nebude možné vyhovieť prvému petitu, žiada ho zaviazať „in eventum“ na iné plnenie. Tak je to aj pri návrhu na vydanie veci, ktorý navrhovateľ formuluje tak, že pre prípad nemožnosti vydania veci (či už preto, lebo vec neexistuje, alebo ju odporca nemá), žiada od odporcu peňažnú náhradu. Treba zdôrazniť, že podstatou eventuálneho petitu je návrh na prisúdenie (iba) jedného nároku. Ak súd dospeje k záveru o existencii okolností opodstatňujúcich petit v jeho druhej eventualite, rozhoduje podľa nej a prvý petit návrhu zamietne. Naopak, ak súd rozhodne podľa prvej eventuality petitu, o druhej už nerozhoduje. Vzájomný vzťah oboch petitov je teda daný tým, že súd sa môže zaoberať a rozhodovať o druhom (eventuálnom) petite až potom, kedy je zistená a preukázaná neodôvodnenosť alebo neopodstatnenosť plnenia v zmysle prvého petitu.

Súd prvého stupňa v zmysle uvedeného nepostupoval; rozhodnutím zaviazal odporcu vydať navrhovateľovi sporné stroje a zároveň zaplatiť navrhovateľovi za tieto stroje peňažnú náhradu. Obsah spisu nasvedčuje tomu, že odvolací súd chcel napraviť túto nesprávnosť súdu prvého stupňa, procesný postup odvolacieho súdu ale pri tom nezodpovedal Občianskemu súdnemu poriadku.

V zmysle § 213 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom v čase rozhodovania odvolacieho súdu bol odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v § 213 ods. 2 až 7 O.s.p. Ak mal odvolací súd za to, že súd prvého stupňa

dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie mal v potrebnom rozsahu opakovať sám (viď § 213 ods. 3 O.s.p. v uvedenom znení).

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd rozhodol bez doplnenia alebo zopakovania dokazovania a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 1 a 2 O.s.p.). Na jednej strane považoval rozsudok súdu prvého stupňa o povinnosti vydať sporné stroje „v podstate za správny“, na druhej strane ale z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd na základe dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa dospel k iným skutkovým zisteniam. Dovolací súd poukazuje na to, že v odôvodnení prvostupňového rozsudku sú uvedené zistenia súdu týkajúce sa iba minulých skutkových okolností (najmä o nadobudnutí vlastníctva sporných strojov, o ich užívaní odporcom a o vystavovaní faktúr za užívanie), z uvedeného rozhodnutia ale nevyplýva, že by súd prvého stupňa dospel k jednoznačnému skutkovému zisteniu umožňujúcemu záver, či sporné stroje v čase jeho rozhodovania existujú alebo neexistujú. Tomu napokon zodpovedá aj súdom prvého stupňa zvolená formulácia celej „eventuálnej“ výrokovej časti jeho rozhodnutia. Odvolací súd sa tento podstatný nedostatok rozhodnutia súdu prvého stupňa (absenciu jednoznačného skutkového záveru o existencii alebo neexistencii sporných strojov) pokúsil preklenúť, nepostupoval ale správne, pokiaľ len na základe takýchto skutkových „zistení“ súdu prvého stupňa (bez doplnenia alebo zopakovania dokazovania) dospel k skutkovému zisteniu, že sporné stroje existujú a odporca ich má v dispozícii. Sám odvolací súd pri tom ale pripustil opak (viď „nie je podstatné, na základe čoho ich odporca stratil zo svojej dispozície, tieto stroje mohol aj v minulosti predať a prenajať, nič na tom nemení skutočnosť, že je preukázané, a to aj z vyjadrenia odporcu, že stroje existujú“).

Pokiaľ teda na jednej strane súd prvého stupňa – zrejme z dôvodu nesprávneho chápania eventuálneho petitu – nepovažoval za potrebné dospieť k jednoznačným skutkovým záverom o (ne)existencii sporných vecí a o tom, v koho dispozícii sa nachádzajú (ak existujú) v čase jeho rozhodovania (§ 154 ods. 1 O.s.p.), a na strane druhej odvolací súd (bez doplnenia alebo zopakovania dokazovania) vychádzal z jednoznačného skutkového zistenia, že sporné stroje existujú, je namieste konštatovanie, že rozhodnutiam súdov nepredchádzal procesný postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.

Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil bez akéhokoľvek doplnenia alebo zopakovania dokazovania na skutkových záveroch, ku ktorým súd prvého stupňa nedospel (ako už bolo uvedené, súd prvého stupňa svoje rozhodnutie nezaložil na žiadnom skutkovom zistení o existencii alebo neexistencii sporných vecí), odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom na inštančne vyššom súde. Postup odvolacieho súdu znemožnil navrhovateľovi realizáciu jeho procesných práv, lebo mu odoprel možnosť prieskumu správnosti tých skutkových okolností, ktoré v konaní na súde prvého stupňa neboli zistené ani nevyšli najavo, odvolací súd ich ale (bez doplnenia alebo zopakovania dokazovania) „zistil“ a následne aj po právnej stránke posúdil ako rozhodujúce. Odvolací súd tým navrhovateľovi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia a zároveň jeho opodstatnenosť, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

So zreteľom na procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., existencia ktorej je vždy dôvodom pre zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. januára 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková